

Inhuldigingsrede van 30 maart 1814

Mijne Heeren!

HET is voor mij een uitstekend genoegen, mijn oordeel over de Grondwet door de verklaring van zoo vele brave en kundige mannen bevestigd te zien.¹

Niet minder aangenaam zijn mij de betuigingen van ijver en verkleefdheid, die ik, bij deze plegtige gelegenheid, van eene zoo aanzienlijke vergadering mag ontvangen.

Alles moet ons aanmoedigen, om in onze pogingen, ten beste van het vaderland, onvermoeid te volharden: de nationale eer, ons wel begrepen belang, de zichtbare gunst, met welke de Allerhoogste ons bijstaat!

Juist heden, zijn er vier maanden verlopen,² sedert ik in Nederland terug kwam, en, in dit korte tijdsbestek, zijn wij in het groote werk der herstelling van den Staat veel meer gevorderd, dan iemand had durven verwachten.

De vreemde Mogendheden hebben de herwinning van ons onafhankelijk bestaan niet alleen toegejuicht, maar ook hare tevredenheid over de opdracht der Souvereiniteit aan mijn Huis gestaafd door daden,³ welke Ons allen eene onbegrensde dankbaarheid moeten inboezemen.

De gewigtigste onzer buitenlandsche betrekkingen, die met het edelmoe-dige Groot-Brittannië, zullen eerlang door de huwelijksverbindtenis van mijnen oudsten Zoon⁴ eenen nog hooger trap van vertrouwelijkheid en wederkeerige dienstvaardigheid bereiken.

Niets echter doet mij geruster de toekomst te gemoet zien, dan de onder-vinding, die ik heb van de gezindheid en de stemming der natie zelve.

Hare *bereidvaardigheid voor de goede zaak* heeft mij in staat gesteld om, in weinige weken, in dit uitgeputte en van alles beroofde Land, meer dan vijf en twintig duizend man op de been te brengen, van welke het grootste gedeelte, wel gewapend en uitgerust, eerstdaags, onder aanvoering mijner beide Zonen, op de grenzen vereenigd zijn zal.

Hare *eendragt*, in alles, wat de groote belangen betreft, is door de snelle vorming van de landmilitie, van den landstorm en van de schutterijen, en nu door de aanneming zelve der Grondwet, ten duidelijkste gebleken.

Ik weet, mijne Heeren! dat ik u aller wenschen te gemoet kome, door te zorgen voor de onverwijldte invoering der Grondwet, en door, te dezen einde, alle die maatregelen te nemen en alle die aanstellingen te doen, zonder welke hare werking nog lang onvolledig en gebrekkig blijven zoude.

Ook zal, van nu af aan, deze gewigtige taak mijne aandacht voornamelijk bezig houden, en in derzelve vervulling zal ik door die zelfde onpartijdigheid en zorgvuldigheid voor de algemeene welvaart geleid worden, welke ik tot dus verre getracht heb, in iedere daad mijner Regering, uit te drukken.

Blijft de Grondwet in haren geest en strekking ongeschonden, zoo blijft het Vaderland tevens bewaard voor alle verdeeldheid, voor alle twisten over het gezag, voor allen naijver tusschen de provintiën. Zij laat aan de redelijke ingezetenen geene meerdere vrijheid, aan den Souverein geene ruimere magt te wenschen over.

1. De Vergadering van Notabelen had in haar op 29 maart 1814 in de Nieuwe Kerk te Amsterdam gehouden bijeenkomst de ontwerp-grondwet, zoals de Souvereine Vorst deze aan haar had voorgelegd, met 448 tegen 26 stemmen aangenomen.

2. Op 30 november 1813 was Prins Willem VI, die van 1809 af in Engeland had vertoefd, te Scheveningen aan wal gekomen.

3. Die daden waren o.m. tot uiting gekomen in het op 1 maart 1814 tussen Groot-Brittannië, Oostenrijk, Pruisen en Rusland in het verdrag van Chaumont getroffen regeling omtrent Nederland.

4. De Souvereine Vorst had op 26 december 1813 aan de familiebetrekkingen in Europa de verloving medegedeeld van zijn oudste zoon, de Erfprins, met Prinses Charlotte, dochter van de Prins-Regent van Groot-Brittannië. Thans verstrekte hij, bij de eerste gelegenheid, die zich voordeed om het orgaan, dat op dit ogenblik te beschouwen viel als vertegenwoordigend voor de Nederlandse burgerij, de Vergadering van Notabelen mededeling omtrent dit voorgenomen huwelijk.

Bij een schrijven van 9 mei 1814 verbrak Prinses Charlotte de verloving.

Maar Volk en Vorst, Regenten en Geregeerden vinden, in hare billijke en liberale voorschriften, de aanleiding en den waarborg tevens van hunne onderlinge eenstemmigheid en samenwerking.

En het is in deze gevoelens, die de vrucht zijn van eene langdurige en be-
daarde overweging, en die nog worden versterkt en verhoogd door de
plegtigheid van dit gedenkwaardig oogenblik, dat ik mij bereid verklare,
om, in handen van deze vergadering, als representerende de Vereenigde
Nederlanden, den eed afteleggen, welke de Grondwet voor den Souvereinen
Vorst bepaalt.

Troonrede van 2 mei 1814

Edel Mogende Heeren!

1. Dit was een buitengewone zitting. Immers, volgens art. 64 der grondwet van 1814 moest de opening van de „gewone” vergadering – pas in 1887 werd in de grondwet de term „vergadering” in het desbetreffende artikel vervangen door „zitting” – op de eerste maandag in november geschieden.

De bijeenroeping in deze buitengewone zitting beruiste op het Souverein Besluit van 6 april 1814 nr. 3 (A.R.A. Staatssecretarie).

Dat Souverein Besluit ving aldus aan:

„Overwegende het groot belang dat gelegen is in de vergadering der Staten-Generaal, ter invoering en vaststelling van den meest geregel-
den loop van algemeene zaken,

En willende zonder verder uitstel, de belofte nakomen, welke Wij, ten aanzien der eerste bemoeiingen aan de Vergadering der Notabelen hebben gedaan.

Gezien art. 56 der Grondwet”

en dan volgde in art. 1 de benoeming der leden. Ten slotte bevatte art. 3 een bepaling omtrent de opening van de vergadering der Staten-Generaal „in het lokaal der Trèveskamer” door de Souvereine Vorst of door een commissie van zijnentwege, onmiddellijk na de beëdiging der leden, die in art. 2 bepaald was op de eerste maandag „der aanstaande maand Mei”.

De belofte, waarvan de considerans van boven weergegeven Souverein besluit gewaagde, was vervat in de op vier na laatste alinea van de toespraak van de Souvereine Vorst tot de Vergadering van Notabelen.

2. Van een in werkelijkheid door de aanzienlijken (Vergadering der Notabelen) uitgesproken verwachting en wens, dat de Souvereine Vorst zich met de eerste keuze der leden van de Staten-Generaal zou belasten, is geen sprake geweest. In feite was het aldus gelegen, dat de aanneming van de grondwet beschouwd werd tevens het verlangen in te houden, dat de Souvereine Vorst ook dadelijk zou overgaan tot benoeming o.m. van een college als de Staten-Generaal.

NA de bekrachtiging der Grondwet, heeft zich mijne eerste en voornaamste zorg bepaald tot de bijeenroeping der Staten-Generaal.¹ Met ongeduld, heb ik het oogenblik te gemoet gezien, waarop ik een gedeelte van het gezag, dat gebiedende omstandigheden mij genoopt hadden, te aanvaarden, op eene geregelde wijze zoude kunnen overlaten aan de vertegenwoordigers der geheele natie.

Maar niet minder werd uwe spoedige bijeenkomst gevorderd door het algemeen belang, daar toch een aantal nuttige en gewichtige instellingen en verordeningen, zonder de medewerking der Staten-Generaal, geene plaats konden vinden.

Ik heb mij, om deze redenen, en voldoende aan de verwachting en den wensch der aanzienlijken,² aan welker uitspraak wij de Grondwet verschuldigd zijn, met de eerste keuze der leden van deze vergadering belast en ik houde mij verzekerd, dat de natie in deze handelwijze mijne even bestendige als natuurlijke zucht voor haar welzijn en in U, Edelmogende Heeren, hare waardige vertegenwoordigers herkennen zal.

Ik mag U de moeijelijkheid van de taak niet ontveinzen, welke wij heden met vereende krachten ondernemen.

In geheel nieuwe betrekkingen geplaatst, en daar alles in ons midden en rondsom ons van gedaante veranderd is, vordert ons Vaderland, meer dan eenige andere staat, de onverdeelde aandacht en de bedaarde overweging der regenten. Zeer weinige der instellingen, bij welke het voorheen gebloeid heeft, zijn bewaard gebleven voor den verderfelijken invloed der burger-twisten en der vreemde heerschappij. Wat daarvan te herstellen, wat te wijzigen naar de tegenwoordige omstandigheden, wat misschien te vergeten zij, moet rijpelijk en zonder vooroordeel onderzocht worden.

Allerwege valt de vermindering der voormalige welvaart in de oogen. Zij zal zonder twijfel herleven door de begunstiging van alle industrie; door de ruimste ontwikkeling van het handelsvermogen; door den nog steeds aanwezigen geest van orde, spaarzaamheid en vlijt, die vanouds den Nederlander heeft gekenmerkt. Maar na zoo lange en zoo zware rampen, werken deze middelen langzaam; en zullen wij 's lands onafhankelijkheid en eer, zullen